

ekoZpravodaj

Zpravodaj Ekologického centra Most pro Krušnohoří

Z OBSAHU:

- Jak jsou na tom krušnohorské lesy?
- Výukové programy v Oseku
- Kompostování v panelovém domě?
- Jak si užít Vánoce a nezanechat po sobě spoušť

- 2 Naše téma...
- 3 Jak jsou na tom krušnohorské lesy?
- 4 Jak jsou důležité stromy ve městě?
Ekovýchova na Lounsku
- 5 Výukové programy v Oseku
Sčítejte ptáky na krmítku
- 6 Kompostování v panelovém domě?
- 7 Zdravější svíčky nejen o Vánocích
- 8 Pravidelné rubriky
(Slovníček, Zelená domácnost,
Co se děje..., Okénko z přírody,
Z vašich dotazů)
- 10 Ekocentrum nabízí

Imunita, čím ji posílit a upevnit?

V této době mnozí z nás hledáme, čím bychom mohli posílit naši imunitu, aby obstála před viry. Stále více lidí a známých osobností se hlásí k otužilcům a po několika měsících si pochvalují zlepšení svého zdravotního stavu. Jak jste na tom vy?

Přichází zima a s ní chladné počasí, to pro náš imunitní systém představuje opravdu zátěž. A vitalitu si samozřejmě užijeme jen tehdy, když jsme zdraví a nemusíme doma ležet s teplotou a kašlem. V zimě se nejvíce daří různým respiračním infekcím, které některé z nás ohrožují. Viry a bakterie jsou kolem nás celý rok, jen zima a s ní spojená nižší teplota působí na náš organismus jako stresor. Naše tělo je přizpůsobivé a stejně jako se snaží kompenzovat negativní působení jiných stresorů, přesně tak to dělá i v případě působení chladu. Děje se to proto, že patříme mezi živé organismy, které si musí svou tělesnou teplotu udržovat víceméně na stejné úrovni. K tomu nám pomáhá proces termoregulace. Malé odchylky naše tělo umí tolerovat, ale při větších teplotních rozdílech už hrozí na jedné straně poškození zdraví podchlazením – hypotermií a na druhé straně poruchami našich fyziologických funkcí, které souvisí s přehřátím organismu – hypertermií. Zjednodušeně se dá říci, že naše tělo kompenzuje působení chladu především dvěma způsoby, a to: zvýšením produkce tepla a snížením tepelných ztrát.

Otužování je metoda pro posílení imunitního systému a ducha, může být rekreační, ale i sportovní, představující plavání ve studené vodě čili ve vodě s teplotou nižší než 10 °C. Ke sportovnímu otužování, tzv. zimnímu plavání, se člověk musí dopracovat postupně. Zimní plavání je vhodným doplňkem i pro jiné sportovní disciplíny – například horolezectví, dálkové plavání, potápění, zimní turistiku, lyžování a podobně. Rekreačním otužováním rozumíme sprchování studenou vodou, saunování a sportování po celý rok ve volné přírodě, například běhání nebo cyklistiku v lehkém úboru.

Otužování slouží k předcházení chorob, k léčbě chorob se využívá vodoléčba (tzv. Priessnitz), a podle propagátorů je účinnou prevencí proti nachlazení, chřipce, angíně, a dalším nemocem jako je vysoký krevní tlak nebo bolesti zad. Otužování se nedoporučuje pouze v případě srdečních chorob, během akutního onemocnění (když už nachlazením či chřipkou procházíte a nějakou dobu po ní). Mírnější režim otužování bývá doporučován dětem a starším lidem, vždy je však vhodné toto konzultovat se svým praktickým lékařem.

(celý článek)

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří

Výzkumný ústav pro hnědé uhlí a.s.

tř. Budovatelů 2830/3, 434 01 Most

Tel.: 476 708 706

E-mail: ecmost@vuhu.cz

URL: www.ecmost.cz, www.vuhu.cz

Zelená linka: 800 195 342 (Po - Pá: 6.15 - 18.00 hod.)

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří (ECM) je otevřeným informačním střediskem o životním prostředí, které funguje již od roku 2000. Svým charakterem (zejména napojením na dispečinky průmyslových podniků v regionu) je mostecké ekocentrum jediné svého druhu v České republice. Činnost ECM se opírá především o aktivní informování veřejnosti, zajištění efektivní komunikace s průmyslovými podniky, veřejnou správou a veřejností a hledání společných řešení environmentálních problémů v regionu. Disponuje bezplatným Zeleným telefonem, jehož prostřednictvím zodpovídá dotazy veřejnosti.

Foto na titulní straně: <http://pixabay.com>

JAK JSOU NA TOM KRUŠNOHORSKÉ LESY?

Stromy v Krušných horách stále ohrožuje parazitní houba, kůrovec a nové sazenice ničí přemnožená vysoká zvěř. Vše je důsledkem třicet let staré ekologické zátěže, kdy krušnohorské lesy zničily kyselé deště. Provozem zdejších elektráren a jiného průmyslu zde plošně uhynulo 40 tisíc hektarů stromů, po kterých zůstaly pouze holé vrcholky. Ty se naštěstí začínají postupně obnovovat za velkého úsilí pracovníků lesní správy.

Lesy v Krušných horách byly zatíženy již od dvacátých let minulého století. Škodlivé imise oxidu siřičitého katastrofu na dřevinách dokonaly a zničily většinu bohatých lesů. Po roce 1989 došlo k výraznému zmenšení imisního zatížení Krušných hor díky výraznému odsíření elektráren. Některé elementy však přetrvávají, např. dusíkaté látky se i nadále dostávají do ovzduší. Nebezpečné látky se na lesním porostu neprojevují pouze ze vzduchu, ale také z půdy, do které se dostaly právě působením kyselých dešťů.

Nepůvodní dřeviny (smrk pichlavý, bříza bělokorá), které byly v Krušných horách vysázeny zejména v 70. a

80. letech v reakci na kyselé deště, nejsou příliš vhodné. Například opad smrku pichlavého je závažnější než u běžného smrku ztepilého, špatný rozklad jehličí a následné okyselování půdy jen navyšuje nebezpečné látky, které již v půdě jsou. Náhradní dřeviny se zde vysazovaly pouze jako přípravná fáze pro založení stabilních lesních ekosystémů. Dnes je životnost porostů u konce a po cca dvaceti letech od výsadby "lapačů popílku" a odsíření se do Krušných hor navrácí domácí dřeviny, jako smrk ztepilý nebo buk lesní.

V uschlých porostech se ale daly najít vitální stromky, které imisím odolaly. Tyto vybrané stromy pak byly

zaregistrovány a relativně nejzdravější z nich byly uznány jako tzv. výběrové stromy. Vědci z nich odebírali rouby – reprodukční materiál, aby se pokusili zachovat genotyp odolných organismů pro další výsadbu. Smyslem roubování je zajistit přežití nebo zlepšení vlastností naštěpovaných rostlin. Pomocí tzv. roubovanců vypěstovaných z odebraných roubů odborníci založili klonový archiv mimo Krušné hory, který by měl být rezervou klonů krušnohorského smrku. Navíc v devadesátých letech byly odebrány řízků ze smrkových mlazín, které přežily poškození mrazem a imisemi. Následně Lesy ČR založily na několika místech Krušných hor

ověřovací plochy, na kterých byly testovány sazenice vypěstované z odebraných řízků. V lokalitě lesní správy Klášterec nad Ohří byla také založena tzv. matečnice, kde jsou soustředěny klony z uvedených mlazín. Díky těmto opatřením se zjistilo, že odolná forma krušnohorského smrku se do Krušných hor navrátí ve větším rozsahu.

Kloubnatka smrková, záhadná houba, která "kosí" české lesy. Nejvíce ohrožuje hlavně smrk pichlavý. Strom, který byl před mnoha lety vysazován zejména proto, aby napravit kalamitu způsobenou kyselými dešti. Smrk pichlavý byl dovezen ze Severní Ameriky právě proto, že lépe odolává zplodinám. Má povoskované jehličí, přes které se imisní zplodiny z ovzduší jen těžko dostávají do těla stromu. Tehdy se nepočítalo s tím, že na zdánlivě odolný strom masivně zaútočí právě kloubnatka smrková. Porosty smrku pichlavého napadá kloubnatka plošně a zcela nekompromisně. Napadený smrk pichlavý do 2 až 3 let umírá a bohužel mu není pomoci. V Krušných horách je kloubnatka agresivní také vůči smrku sivému. Problémy s touto houbou nemají lesníci pouze v Krušnohorských lesech, ale po celém území České republiky.

[\(celý článek\)](#)

© archiv ECM (Lesy ČR)

JAK JSOU DŮLEŽITÉ STROMY VE MĚSTĚ?

Stromy ve městech nemají zrovna na růžích ustláno. Musí vzdorovat vandalismu, hektolitřům lidské i psí moči, podkuřujícím autům a v zimě se musí vyrovnat se zasolováním chodníků i vozovek. Vzhledem ke ztíženým podmínkám se strom ve městě dožije mnohem nižšího věku než jeho kolega v lese. V přirozeném prostředí se strom dožívá 100 až 200 let, bohužel ve městech pouze 30 až 40 let. Avšak kvalitní zelená infrastruktura prospívá člověku, rostlinám a živočichům. Zdarma pracují jako továrna na kyslík nebo jako výkonná klimatizační jednotka.

Stromy jsou i přes svoji mohutnost, pevnost a velikost snadno zranitelné. Zranitelné ve smyslu mechanických poranění, ale i aplikací chemických látek do okolního prostředí, dlouhodobější změnou klimatu, tedy jevy, které souvisí s lidskou činností. Se stromy ve městech je velice úzce spojený termín veřejné prostranství. Prostor v zastavěném

území obce, který zajišťuje využití veřejných ploch pro obyvatele. Mohou to být městské parky, volná prostranství mezi domy i jejich zákoutí nebo zeleň v okolí vodních toků. Nedílnou součástí jsou dřeviny. Ty mají nepřeborné množství pozitivních funkcí. Vzrostlá zeleň zajišťuje velkou měrou zvlhčení prostoru, jeho ochlazování, snižuje

prašnost, opticky může oddělovat jednotlivé bloky domů, silnice od obytných částí atd. Stromy fungují pro obyvatele měst jako klimatizace a zároveň poskytují úkryt a obživu mnoha druhům zvířat. Patří také mezi významnou estetickou složku zastavěného území.

Stromy a rostliny vůbec jsou dlouhou dobu ceněny pro svoji schopnost "odčerpávat" oxid uhličitý z ovzduší. Procesem fotosyntézy přeměňují sluneční energii tak, aby ji mohly využít pro

svůj růst a tvorbu semen, ale také spotřebovávají ze vzduchu oxid uhličitý a vypouštějí kyslík, který je pro člověka nezbytný. Vzrostlý strom vyrobí denně takové množství kyslíku, že by teoreticky pokrylo potřebu kyslíku k dýchání nejméně pro deset lidí. Zároveň některé dřeviny (např. lípa malolistá i velkolistá, bříza bělokorá nebo bez černý) do svého okolí uvolňují silice, které hubí nebezpečné choroboplodné zárodky.

[\(celý článek\)](#)

EKOVÝCHOVA NA LOUNSKU

Jak roste strom? Jaké má části nebo jakou zvěř můžeme najít v lese? Kdo je farmář? O jaká hospodářská zvířata

se stará a z jakého důvodu? Jaké máme druhy kontejnerů a co do nich správně patří? Odpovědi na tyto

a další otázky získaly děti v průběhu měsíce listopadu v mateřských školách na Lounsku. Mostecké ekocentrum zrealizovalo zábavně-naučné výukové programy za finanční podpory společnosti ČEZ Energetické produkty, s.r.o.

V průběhu listopadu zavítalo ekocentrum se svými výukovými programy do mateřské školky v Dobroměřicích. Ekocentrum zde představilo výukové programy "Jak si žije strom" a "Jak se stát farmářem". V průběhu prvního programu "Jak si žije strom" si děti

vyzkoušely, jakým způsobem strom roste, od semínka až po krásný velký strom. S lektorkou si povídaly o lese a o zvěři, kterou lze v lese nalézt. Dále se pokusily poznat zvuky zvířat v lese a také jim bylo vysvětleno, jakým způsobem se v přírodě správně chovat. Na konci programu si každý vytvořil strom podle vlastních představ, jak jinak než z odpadového materiálu.

[\(celý článek\)](#)

Výukové programy byly finančně podpořeny společností ČEZ Energetické produkty, s.r.o.

© archiv ECM

VÝUKOVÉ PROGRAMY V OSEKU

Ekologické centrum Most i v letošním roce uspořádalo, s podporou města Osek, ekologické výukové programy pro osecké žáky. V průběhu roku se uskutečnilo celkem 13 programů. Novinkou oproti předchozímu roku byla návštěva místní mateřské školky. Jak se dětem programy líbily prozradí náš článek.

Již druhým rokem vyrazilo Ekocentrum Most se svými semináři na Základní školu Osek. Z důvodu pandemie byly programy realizovány částečně i v podzimních měsících.

Začátkem roku proběhly výukové programy pro I. stupeň zaměřené na Dopravu a životní prostředí. Děti se v jeho průběhu dozvěděly např. jakým druhem dopravy se dříve jezdilo, jaké jsou rozdíly mezi fosilními a alternativními palivy a jakým způsobem putuje ropa k cílovému zákazníkovi. Aby se děti v průběhu programu také

pobavily, připravili si pro ně lektori zajímavosti ze světa dopravy – zajímavé zákony v USA, nejnebezpečnější cesty světa a jak například vypadají hřbitovy aut.

Dalším byl výukový program „Jak se stát Ekohrdinou“, kterého se zúčastnily děti ze čtvrtých tříd. Hlavním cílem programu je vzbudit v dětech zájem o čisté životní prostředí a celou planetu Zemi. V jeho průběhu je kladen důraz na to, aby si děti samy uvědomily, že i ony, navzdory svému věku, mohou být hrdiny každodenního života. Děti velmi zaujala praktická aktivita, při které si

vyzkoušely správné třídění a také je velice překvapila doba rozkladu jednotlivých druhů odpadu. Nově nabyté vědomosti si mohly děti otestovat na konci semináře v „ekohrdinských“ pracovních listech.

S dalšími výukovými programy – „Jak si žije strom“ a „Jak se stát farmářem“ zavítalo ekocentrum do mateřské školy, konkrétně do Mateřské školy Hornická. V programu zaměřeném na les a stromy se děti

dozvěděly více o stromech, jaké má strom části, jak vypadá v různých ročních obdobích, ale také získaly zajímavé informace, např. zdali může strom zhubnout. Pomocí pohybové hry si děti společně s lektorem ukázaly, jak strom roste. V druhé části semináře si děti vlastními silami vyrobily svůj vlastní strom pomocí ruliček z odpadového materiálu, celá třída tak vytvořila krásný barevný les.

[\(celý článek\)](#)

© archiv ECM

SČÍTEJTE PTÁKY NA KRMÍTKU 8.–10. LEDNA

Pozorování a sčítání ptáků na krmítku je program občanské vědy určený pro nejširší veřejnost. Zapojit se může každý, předchozí zkušenosti

nejsou potřeba – stačí si připravit krmítko a hodinu jej v daném termínu pozorovat. Sčítání je vhodné i pro školní třídy, družiny či kroužky.

Vše potřebné najdeme na samostatném webu [Ptačí hodinka](#) – jak sčítání probíhá, jak se do něj zapojit, proč vlastně sčítáme nebo jaké jsou výsledky předchozích ročníků. Historicky první sčítání se konalo 4. – 6. ledna 2019 a zapojilo se do něj přes 14 000 účastníků, v roce 2020 nás sčítalo dokonce přes 20 000. Sčítejte ptáky na krmítku s námi!

Třetí ročník sčítání proběhne 8. – 10. ledna 2021.

Jak sčítat Ptačí hodinku?

Vyberte si vhodné místo k pozorování – nejlépe krmítko s pestrou nabídkou potravy.

Kdykoliv v průběhu 8.–10. ledna 2021 sčítejte ptáky po dobu jedné hodiny.

U každého druhu zapisujte vždy nejvyšší počet jedinců spatřených najednou. Zapište si vždy nejvyšší počet ptáků stejného druhu, který jste viděli v jednu chvíli najednou. Počítejte všechny ptáky – nejen na krmítku, ale i ptáky v okolí nebo přeletující.

Kam poslat výsledky pozorování?

Údaje je možné zadávat online zde či do papírových formulářů z letáku, který je volně ke stažení. Výsledky odešlete do 15. ledna 2021.

KOMPOSTOVÁNÍ V PANELOVÉM DOMĚ?

Většina lidí si již zvykla třídit plasty, papír a sklo. Převážná část moderních kuchyní již na tyto požadavky pamatuje. Velkou část odpadu tvoří ale části, které se dříve házely na kompost. Málokdo žijící v bytě má dnes po ruce kompost nebo alespoň popelnici na bioodpad. Může se zdát, že pár slupek od brambor, mrkve nebo zbytků od jiné zeleniny či ovoce, ani nestojí za úsilí. Opak je ale pravdou, zcela zdarma můžete získat kvalitní humus a také perfektní organické hnojivo.

Důvodů k třídění biologického odpadu je několik. V domácnosti se tím sníží množství směsného odpadu, a to až o čtyřicet procent. Odpadkový koš přestane zapáchat, vznikne kvalitní hnojivo pro vlastní potřebu a člověk alespoň vrátí do půdy to, co si z ní vzal. Třídit biologický odpad a také si jej následně kompostovat mohou dnes již všechny domácnosti, od rodinných domků až po panelové byty.

Co vše lze kompostovat? Zahradní bioodpad vhodný ke kompostování je např. posekaná tráva, listí, větve, plevel, piliny, hobliny, kůra, zbytky ovoce a zeleniny, popel ze dřeva a dřevěných briket, trus býložravců, peří, chlupy a vlasy. Mezi domácí bioodpad vhodný ke kompostování patří např. zbytky a slupky ovoce a zeleniny, lógr z kávy a čajové pytlíky, skořápky z vajíček, skořápky oříšků, zvadlé květiny a hlína z květináčů, zbytky brambor, zbytky rýže nebo těstovin, podestýlka býložravých mazlíčků, papírové ubrousky nebo kapesníky.

Měli bychom si dát pozor na to, co do bioodpadu dáváme, abychom si již dobře založený kompost

neponičili. Kompost by mohl začít zapáchat, hnit a mohl by tak sloužit jako líheň nepříjemného hmyzu. Odpad, který není vhodný ke kompostování např. kosti, odřezky od masa a kůže, oleje, tuky, popel z uhlí a cigaret, prachové sáčky z vysavače, trus masožravců, rostliny napadané chorobami, zbytky barev a laků.

Pokud se rozhodneme pro kompostování, máme hned několik možností. Mezi klasické a nejčastěji viditelné patří komposty na zahrádce. Zde je velice důležité dbát na pestrou skladbu materiálu, který na kompost ukládáme. Ideálně bychom měli kombinovat trávu a zelené části s větvemi či dřevěnými pilinami, abychom zabránili hnilobným procesům. Samotná tráva totiž obsahuje výrazné množství dusíku. Šikovní zahradníci si mohou jednoduchý kompostér vyrobit sami, např. z přebytečných latí, na trhu lze ale nalézt nepřeberné množství plastových či dřevěných kompostérů. Variantou je také popelnice na bioodpad, kterou můžeme využít samostatně nebo případně se může spojit více domů a společně tak kompostovat.

S každou slupkou nebudeme chodit na kompost či do popelnice, proto bychom měli v kuchyni mít po ruce nějakou nádobu, kam budeme biologický odpad odkládat. Ideální je si pořídit nádoby, které větrají a odpad může schnout. Díky tomu nám nezapáchá a nehnije. Průměrná čtyřčlenná rodina vytvoří za týden asi deset litrů biologického odpadu. Proto bychom měli zvážit, jak často nádobu budeme vynášet do kompostéru nebo patřičné popelnice a také bychom měli vědět, jak velká by ta nádoba měla být. Nádobu je potřeba pravidelně vyplachovat, aby například v nerovnostech nezůstávala usazená špína. Do nádob na odpad můžeme také využít speciální kompostovatelné sáčky, které se v kompostu či kompostéru plně rozloží.

Kdo bydlí v bytě a nemá k dispozici zahradu, kam by si umístil kompostér,

může kompostovat rovnou doma v nádobě, které se říká vermikompostér. Jde o relativně nový způsob, kdy se využívá speciálního druhu žízála (žížala kalifornská), která bioodpad elegantně zpracuje přímo u vás v bytě nebo na balkóně.

Základem je vícepatrová nádoba, která nemusí být ani příliš velká. Počítáme přibližně kilo bioodpadu na 0,2 m² rozměru vermikompostéru. Systém vermikompostéru je velmi jednoduchý. První box odspodu zůstává prázdný, ten slouží pouze k zachytávání tekutiny tzv. worm tea, kterou lze využít na hnojení. Je dobré ji zředit v poměru 10:1, tedy 10 dílů vody a jeden díl této tekutiny. Druhý box se plní bioodpadem, pokud je plný, zavře se a další část odpadu putuje do boxu nad ním.

[\(...celý článek\)](#)

ZDRAVĚJŠÍ SVÍČKY NEJEN O VÁNOCÍCH

Svíčky už dávno nejsou jen užitečnou pomůckou při výpadku proudu. Přírodní svíčka nebo ta, která je vyrobená z bio přírodních vosků, barev a éterických olejů, má opravdu silný aromaterapeutický účinek a její plamen působí blahodárně na psychiku. Jaké máte doma vy?

Svíčka či svíce je jednoduchý zdroj světla, používaný už od starověku a byla až do objevu petroleje, svítiplynu a elektrických osvětlovacích těles jedním z nejdůležitějších umělých zdrojů světla vedle loučí, pochodní a olejových lamp.

Svíčka funguje na principu přeměny chemické energie vázané v tuhém těle svíčky na světelnou energii. Skládá se z těla svíčky, knotu a případně kalíšku. Tělo je vyrobeno z hořlavého materiálu, většinou rotačně souměrného tvaru. Dnes se již dokáží vyrobit i tvary jehlanu, hranolu či zcela nepravidelné tvary, tzv. ozdobné svíčky – figurky zvířat, srdíčka, zvonečky, vánoční stromky apod.

Ze svítivosti tzv. standardní svíčky byla odvozena fyzikální jednotka svítivosti kandela. Moderní svíčka hoří obvykle rychlostí 0,1 g/min. Vytváří množství světla odpovídající zhruba jedné jednotce svítivosti kandela, celkový světelný tok kolem 13 lumen. Světelná účinnost je asi setina účinnosti žárovky. Barevná

teplota světla je kolem 1 000 K. Teplota většiny plamene se pohybuje okolo 1 000 °C. Svíčka se též v minulosti používala coby primitivní hodiny, podle zářezů na těle svíčky se dalo zhruba usuzovat, kolik je hodin (to za předpokladu rovnoměrného odhořívání materiálu). A taková svíčka hromnička se zapalovala při bouři a měla ochránit stavení před zásahem blesku.

Typy svíček podle způsobu výroby:

- svíčky lisované: vyrábí se slisováním materiálu do tvaru nábojky, která se uplatní například jako vklad do hřbitovních kalíšků.
- svíčky tažené: stromkové, stolní, dortové- vyrábí se střídavým namáčením knotu do parafínu a do vody mají dva základní tvary válec a kužel.
- svíčky lité do formy: mohou být nejrůznějších velikostí od několika gramů-plovoucí svíčky až po 70 kilogramů-hotelové svíčky.

- svíčky lité do kalíšku (sklo, keramika, plast) tyto svíčky bývají často aromatizované. Pro gelové svíčky se používá průhledná sklenička. Pro olejové kompozitní svíčky se používá plastový kalíšek.

Doprostřed těla svíčky je vložen hořlavý knot. Jako hořlavý materiál se užívá včelí vosk, parafín, stearin, svíčkový gel, lůj, případně jiný tuhý tuk – např. rybí. Knot je obvykle vyroben z rostlinného textilního materiálu. Knot saje hořlavý materiál z těla svíčky, který se teplem plamene svíčky taví. Na povrchu knotu se pak hořlavina odpařuje a hoří (oxiduje). Spotřebováním hořlaviny se svíčka postupně zkracuje. Není však knot jako knot. Olovo by ve svíčkách nikdo nečekal, přesto byla před rokem 2003 běžná praxe zejména u knotů svíček z USA, Číny, a některých zemích Evropy, že obsahovaly olovené části. Drobnými částmi kovu se totiž vyztužil knot, aby zvláště u vonných svíček nezapadl do vosku. Protože vonné oleje změkčují vosk a knot by se ve vosku hroutil. Olovo se v těchto pletených knotech dříve běžně vyskytovalo. Po zjištění, že tyto svíčky mohou být hazardem pro malé děti, odhlasovala jednomyslně Americká komise pro bezpečnost spotřebitelských

výrobků (CPSC) zákaz výroby a prodeje knotů a svíček s oloveným jádrem knotu.

Většina klasických svíček je vyrobena z parafínu, což je vedlejší ropný produkt. Parafín (parafin) je bílá, v surovém stavu spíše nažloutlá až nahnědlá, amorfni směs vyšších nasycených alifatických uhlovodíků (alkanů). Je bez chuti a zápachu, ve vodě nerozpustný. Získává se od roku 1833 při destilaci ropy nebo krystalizačním odparafinováním hnědouhelného dehtu, popřípadě se vyrábí katalytickou syntézou. Teplota tání se pohybuje od 42 °C (parafin měkký) do 65 °C (parafin tvrdý) i výše, teplota varu je zhruba 300 °C. K vytvoření parafínu je ropný odpad chemicky bělen, deodorován a pak se z něj vytvoří vosk. Při spalování může parafinový vosk uvolňovat do ovzduší toxické těkavé organické sloučeniny (tzv. VOC), včetně acetonu, benzenu a toluenu, které jsou známými karcinogeny. Jedná se o stejné chemikálie, které se vyskytují v emisích naftového paliva, a víme o nich, že způsobují alergie, astmatické záchvaty, kožní problémy a dokonce rakovinu.

[\(...celý článek\)](#)

Pro zlepšení orientace v pojmech, souvisejících s životním prostředím, jsme pro Vás připravili populárně naučný slovníček.

E

Ekolabeling

neboli ekoznačení je označování výrobků nebo služeb, u kterých bylo prokázáno,

že plní předem stanovené požadavky týkající se jejich vlivu na životní prostředí s ohledem na jejich životní cyklus, charakteristickým grafickým symbolem – ekoznačkou.

Jde o jeden z druhů certifikace třetí stranou, tj. ani výrobcem, ani spotřebitelem, podle normy ČSN ISO 14024 Environmentální značky a prohlášení – Environmentální značení typu I – Zásady a postupy. Tato mezinárodní norma stanovuje zásady a postupy pro rozvíjení programů environmentálního značení typu I, zahrnující výběr kategorií výrobků, environmentálních kritérií výrobků a funkčních charakteristik výrobků a rovněž pro posuzování a prokazování splnění požadavků.

Dále stanovuje certifikační postupy pro udělení značky. Certifikaci (či udělování ekoznačky) provádí konkrétní certifikační program, tj. program ekoznačení. Norma jej definuje jako *„dobrovolný program třetí strany, založený na základě uplatnění více kritérií, který uděluje licence opravňující k používání environmentálních značek na výrobcích, které ukazují, v rámci určité výrobní kategorie, na celkovou nejvyšší vhodnost výrobku z environmentálního hlediska s ohledem na životní cyklus.“*

Jak si užít Vánoce a nezanéchat po sobě spoušť

K tomu, abychom si užili hezké Vánoce, nepotřebujeme náruč nových dekorací, dárky, co k nám putují přes půl světa, a ten největší a nejkošatější strom. Všichni to víme, ale je snadné na to v předvánočním stresu zapomenout.

Vědci z univerzity v Yorku spočítali, že během tří vánočních dnů průměrný člověk vyprodukuje 650 kilo emisí oxidu uhličitého. Tak nebuďte průměrní.

Tohle je návod, jak snadnými kroky nedělat z Vánoc svátky konzumu alespoň u vás doma.

Pořídte si živý stromček

Ukončeme jednou provždy spor, jestli je lepší mít stromček živý, nebo umělý. ŽIVÝ JE LEPŠÍ.

Umělý strom má třikrát větší dopad na životní prostředí než ten pokácený v lesní školce. Nehledě na to, že živý strom poskytoval několik let přístřeší drobným živočichům a hmyzu a čistil vzduch.

Dívejte se při koupi na etikety a podpořte české školky. Těmi kácenými v říjnu a dováženými zdaleka přírodě moc neprospějete.

Po Vánocích může strom posloužit dál. Pokud ho tedy nepostavíte k popelnici. Lepší je ho nařezat a spálit v krbu nebo odvézt do sběrného dvora. Tam ho zrecyklují na mulčovací materiál.

Pokud se rozhodnete koupit stromek v květináči, zkontrolujte, že jde o FSC (značka pro šetrné lesní hospodaření). Narazíte totiž i na stromky, které byly pěstovány jen pro vánoční prodej, a takové nejspíš zasazení do země nezvládnou.

Ty určené pro zasazení dostanete i s návodem, jak o ně pečovat. Základem je pomalu ho nechat zvykat na rozdíl teplot.

Omezte maso a zkuste tradiční jídla

Uznáváme, bez štedrovecerní večere by to nebylo ono. Ale je nutné se přejídat celé vánoční prázdniny? A ještě k tomu masem? Na zisk jednoho kilogramu hovězího proteinu se spotřebuje 643 kilogramů emisí oxidu uhličitého, na kilo jehněčího dokonce 749 kilogramů.

Balte úsporně

Nebudeme vás nutit balit dárky do starých novin, ale pro šetření papíru máme tip – dárky darujte spíš ve vánočních

papírových taškách a visačku se jménem k nim jen přivažte. Můžete je pak znovu použít.

Papír zkuste letos vybrat nebělený chlorem a nepotíštěný, vezměte radši ten jednoduchý z recyklovaného papíru. Převažte ho, přidejte smrkovou větvičku či usušený plátek pomeranče, a hle, máte eko i trendy balení v jednom.

Na trhu už se také začínají objevovat ekologické vánoční papíry, jen to chce po nich chvíli pátrat. Podívejte se třeba na nabídku značky [Be Nice](#).

Zkuste bio ozdoby

Pokud váš stromek letos nutně potřebuje obléct do nového, nemusí to být zrovna kupované skleněné či nedejbože plastové dekorace. Udělejte si klidnou neděli a vytvořte ozdoby třeba z perníčků, sušených plátků ovoce, svítek skořice... A pokud jste kreativní duše, zkuste vyrobit ty slámové.

Používejte LED žárovky

Obrovskou změnu uděláte málem. Prostě vstaňte a snižte na termostatu vytápění o 1 stupeň. Garantujeme, že si ani nevšimnete. Přitom čím méně spotřebované energie, tím lépe pro životní prostředí.

To samé platí pro další z typických symbolů Vánoc – všudypřítomné žárovky. Pokud použijete úspornější LED variantu, uděláte tím přírodě službu: spotřebovávají totiž o 75 procent energie méně a vydrží 25krát déle.

Článek převzat z web. stránek: www.forbes.cz

Evropský atlas hnízdního rozšíření ptáků

Již před více než deseti lety bylo zřejmé, že informace o rozšíření a početnosti ptačích druhů v Evropě je třeba aktualizovat. Proto EBCC v roce 2010 zahájila projekt druhého Evropského atlasu hnízdního rozšíření ptáků (tzv. EBBA2). Tento projekt navazuje na první Evropský atlas hnízdního rozšíření ptáků, který byl založen na datech z 80. let 20. století a vyšel v roce 1997. Druhý atlas kombinoval vědeckou metodiku s přístupem občanské vědy s cílem získat aktualizované údaje o rozšíření a početnosti všech volně žijících ptačích druhů na území Evropy. Dalším cílem bylo zdokumentovat změny v rozšíření ptáků za období od prvního atlasu, tedy za posledních cca 30 let. Mapování probíhalo ve čtvercích o velikosti 50x50 km stejně jako před 30 lety.

Vybrané výsledky

V Evropě hnízdí 596 druhů ptáků, z nich 539 je v Evropě původních a 57 zavlečených odjinud. Většina druhů není široce rozšířena a vyskytuje se jen v omezených areálech.

35 % původních druhů své areály výskytu v Evropě za posledních 30 let zvětšilo, u 25 % druhů bylo naopak zjištěno zmenšení areálu výskytu. Ostatní druhy buď velikost svého areálu výskytu nezměnily, nebo se tento trend nedá spolehlivě určit.

Mezi druhy, které své areály rozšířily, patří například lesní ptáci a také ptáci chránění podle mezinárodních předpisů na ochranu přírody. Mezi druhy, jejichž areály se zmenšují, patří zejména druhy typické pro zemědělskou krajinu.

Hlavními příčinami změn v rozšíření ptačích druhů v Evropě jsou změna klimatu a změny v obhospodařování krajiny.

Během pěti let práce v terénu bylo v Evropě zjištěno 539 původních hnízdních druhů ptáků, z nichž 59 se vyskytuje téměř pouze v Evropě, 40 druhů žije výhradně v Evropě (tzv. endemiti). Druhů, které jsou široce rozšířeny po celém kontinentu, je jen málo. Patří

mezi ně například konipas bílý (*Motacilla alba*) nebo kukačka obecná (*Cuculus canorus*). Více než polovina druhů se však vyskytuje jen v méně než 10 % sledovaných čtverců. Z toho plyne, že každá země či region v Evropě hostí významnou populaci některého druhu, za niž má mezinárodní zodpovědnost. Atlas také dokládá hnízdění 57 druhů ptáků, které nejsou v Evropě původní. Přibližně každý desátý ptačí druh v Evropě je tedy druh nepůvodní. Z tohoto celkového počtu zjištěných nepůvodních druhů byl výskyt nově zjištěn u 39 z nich.

Článek převzat z web. stránek: <https://www.birdlife.cz>

Parlament mimo odpadového balíčku schválil i novelu vodního zákona

Stát díky ní bude moci lépe zvládat kritické stavy sucha. Schválený návrh novely vodního zákona (č. 254/2001 Sb.) z dílny ministerstev životního prostředí a zemědělství umožní úřadům lepší regulaci nakládání s vodou (např. omezení odběrů) v případě sucha. Systém operativního řízení během sucha nastavuje obdobně, jak je tomu během povodňových situací. Sucho spolu s povodněmi jsou důsledkem probíhající klimatické změny, na níž je třeba se adaptovat a z pozice státu operativně reagovat.

Nová část vodního zákona s názvem „Zvládání sucha a stavu nedostatku vody“ vymezuje rámec monitoringu sucha, odpovědnosti kompetentních orgánů, přijímání opatření pro zvládání sucha i nedostatku vody i pro kontrolní mechanismy. Umožní mj. vytvoření komisí v jednotlivých krajích, které na základě nově pořízených plánů pro zvládání sucha a nedostatku vody budou moci vyhlášovat „stav nedostatku vody“ a uplatnit určitá omezení pro užívání vody, např. pro zalévání nebo napouštění bazénů.

Zdroj: <https://www.tretiruka.cz>

Kvalita ovzduší se v Evropě výrazně zlepšila, ale...

Kvalita ovzduší se na Evropském kontinentu podle zprávy Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) stále zlepšuje. I tak ale znečištění oxidem dusíčitým, přízemním ozónem ale i prachovými částicemi PM₁₀ a PM_{2.5} zabíjí v Evropě ročně více jak 400 tisíc lidí.

Česko mezi mezi šestkou nejhorších

Jak uvádí letošní zpráva o kvalitě ovzduší od EEA, mezní hodnotu pro nebezpečné prachové částice PM_{2.5}, které na sebe vážou toxiny a jsou schopné proniknout i do plicních sklípků a do krve překročilo v roce 2018 hned několik států. Mimo České republiky i Bulharsko, Chorvatsko, Itálie, Polsko a Rumunsko.

V rámci EU se ale našlo i několik států, které zaznamenaly hodnoty nižší než je stanovený limit. Mezi těmito státy bylo Finsko, Irsko, Estonsko a Island. Tyto hodnoty pak lze hlavně v severských státech přisuzovat rychlejšímu rozvoji elektromobility ale i nárokům na průmyslové zdroje znečištění.

Podle informací EEA tak byly různé jemné částice příčinou přibližně 417 tisíc předběžných úmrtí v rámci 41 zemí Evropy. Z toho přibližně 54 tisíc úmrtí bylo přisouzeno oxidu dusíčitému, 19 tisíc pak přízemnímu ozónu.

Kvalita ovzduší se ale v Evropě stále zvyšuje přičemž oproti roku 2000 lze u emisí hlavních znečišťujících látek mluvit jako o výrazném zlepšení. Pokles těchto emisí souvisí hlavně s přísnějšími nároky na emise jak v dopravě tak i v průmyslu, které patří mezi hlavní znečišťovatele. Podle agentury došlo také k výraznému snížení emisí z dodávek energie, oproti tomu pokrok při snižování emisí z budov a zemědělství je stále velmi pomalý.

Více informací: <https://energouzrouti.cz>

EKOLOGICKÉ CENTRUM NABÍZÍ

Ekologické centrum nabízí semináře s environmentální tematikou přímo ve Vaší škole. Bližší informace na Zeleném telefonu 800 195 342. Využít můžete též email: ecmost@vuhu.cz. Nabídka témat je široká, a pokud si i tak nevyberete jsme schopni připravit program na míru Vaším požadavkům.

Jak se stát Ekohrdinou?

Seminář je určen žákům na 1. stupni ZŠ. Klade si za cíl vzbudit v dětech zájem starat se o čisté životní prostředí a planetu Zemi. Motivuje děti myslet ekologicky a uvědomovat si své jednání. Žáci by měli v průběhu semináře přijít na to, že oni sami mohou být hrdinové každodenního života, a že praktická ekologie není žádná složitá věda, jde spíš o jednoduché a přirozené věci, které může zvládnout každý. Šetření vodou a energií, třídění odpadu nebo také odpovědné nakupování a spotřeba - to všechno se žáci naučí v průběhu našeho semináře.

Hravě s odpady - O odpadech s nejmenšími

Seminář je určený pro MŠ. Návyk třídít odpad by si děti měly osvojit od útlého věku. Jeho důležitost si připomínáme v běžných situacích a využíváme i dalších možností, jak toto povědomí u dětí neustále prohlubovat. V rámci semináře o správném zacházení s odpadem si děti vyzkouší správně třídít do určených nádob, vyčistit rybníček od odpadků a nakonec si poslechnou pohádku o plastové lahvi a něco pěkného si vyrobí.

Odpady a jejich dopady

Cílovou skupinou tohoto semináře jsou žáci ZŠ. Žáci se dozvědí o tom, kolik odpadu každý z nás vyprodukuje, jakou část odpadů z domácnosti vytřídíme, kolik odpadu končí na skládkách, ale i různé zajímavosti, např. co má společného lyžování v Dánsku s energetickým využitím odpadu. Při hře o době rozložitelnosti si žáci uvědomí, že některé odpady se na skládce nerozloží ani po stu letech. Nejlepší obranou je veškerý odpad pečlivě třídít, recyklovat, kompostovat, případně energeticky využít. Lektorky dětem přiblíží také opětovné využívání odpadu, kdy již nepotřebnou věc lidé přetvoří na jiný užitečný předmět, který může nadále sloužit.

Cesta potravin

Seminář je určen žákům 8. až 9. tříd ZŠ a studentům SŠ. Délka semináře je 2 vyučovací hodiny. Seminář má za cíl upozornit na problematiku způsobu pěstování, výroby, úpravy a dopravy potravin, které téměř denně v supermarketech nakupujeme, na jejich vliv na zdraví člověka a také na životní prostředí.

Staň se farmářem

Seminář Staň se farmářem přináší žákům 2. a 3. tříd ZŠ interaktivní a zábavnou formou informace o půdě a zemědělství. Žáci získají přehled o základních plodinách pěstovaných na poli, seznámí se s hospodářskými zvířaty a podmínkami jejich chovu. Po dobu semináře se stanou farmáři, kteří budou mít na starosti provoz celé farmy.

Co dýcháme

Výukový program zaměřený na problematiku ovzduší. Studenti se během jeho průběhu dozvědí vše o znečišťování a škodlivinách v ovzduší, jakým způsobem a kdo nejvíce znečišťuje, rady a návody na zlepšení ovzduší, ale také např. co je to inverze nebo smog.

Těžba a rekultivace

Program je určený pro žáky 8. a 9. tříd základních škol a studenty prvních dvou ročníků středních škol. V průběhu semináře se studenti dozvědí zábavnou a interaktivní formou více o historii využívání přírodních zdrojů, o vývoji horního práva, o historii, současnosti i budoucnosti využívání uhlí, o způsobech těžby uhlí a dopadech těžby na životní prostředí, o způsobech a praktických aplikacích rekultivace. Seminář obsahuje i hru "Život jednoho lomu", která demonstruje co lom za dobu své existence zažije z hlediska technického legislativního i ekonomického, účastníci se také pokusí navrhnout vlastní rekultivaci území po ukončení těžby.

Vzdělávací programy trvají 1-2 hodiny. Samotná výuka probíhá v multimediální učebně ve Výzkumném ústavu pro hnědé uhlí a.s., Most - učebna je vybavena plátnem, kapacita učebny je max. 30 osob. Po dohodě lze realizovat i v místě určeném objednavatelem.

POZVÁNKY, AKCE

6. listopadu 2020 až 28. února 2021

PAMÁTNÉ STROMY ÚSTECKÉHO KRAJE

Oblastní muzeum, Most

Památné stromy jsou živí, i když němí svědkové naší historie. Pohled do jejich světa přináší autorská výstava Víta Jozy zaměřená na mimořádně cenné památné stromy v Ústeckém kraji. Dozvíte se o stromech vynikajících svým věkem, vzrůstem, dendrologickou či krajinnou hodnotou, i o stromech zvláště pamětihodných z hlediska naší historie. Mnohé jsou chráněné, jiné naopak dosud zůstaly stranou našeho zájmu, i když jistě snesou srovnání s chráněnými.

22. prosince 2020 do 15. března 2021

JAK VYDRA PŘES HRANICE PŘIŠLA

Muzeum města Ústí nad Labem

Výstava o vydře říční v Sasku a Ústeckém kraji představí vydru říční a její životní prostředí v plné kráse. Vydra, tajemný noční živočich, žila dříve na celém našem území. V druhé polovině 20. století ale přežívala jen na pár místech. Dnes ji opět najdeme na celém území. Návrat to byl ale komplikovaný a plný překvapení. Řadu zajímavostí se dozvíte na výstavě a potkáte zde i řadu dalších druhů, které vydru v jejím životě provází.

Chcete jít ven a nevíte,
jestli je vyhlášena smogová situace?

POMŮŽE VÁM **SMS INFOKANÁL** EKOLOGICKÉHO CENTRA MOST

**SLUŽBA
PŘÍMO
DO VAŠEHO
MOBILU**

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří nabízí jednoduchý a pohodlný způsob získávání důležitých informací o smogových situacích. Ve snaze zajistit dostatečnou informovanost veřejnosti provozujeme již od roku 2017 službu SMS InfoKanal, která umožňuje zasílání informací o vyhlášení či odvolání smogových situací na zaregistrovaná čísla mobilních telefonů v krátkých textových zprávách (SMS).

JAK SE ZAREGISTROVAT?

ON-LINE

Pomocí webového formuláře, jehož odkaz naleznete na webových stránkách Ekologického centra nebo se registrujte přímo pomocí odkazu: www.infokanal.cz/cweb/reg/vuhu
Pomocí registračního on-line formuláře můžete svou registraci později upravit nebo registraci zrušit.

SMS

Tvar registračních SMS: **REGISTRUJ**mezera**MESTO/OBEC**mezera**EMAIL**

Příklad: REGISTRUJ MOST NOVAKJ@SEZNAM.CZ

Registrační SMS je potřeba zaslat na číslo: **476 208 706**

Velikost písmem nehraje roli, důležité je dodržení mezer mezi slovy. Cena registrační SMS je zpoplatněna dle tarifu vašeho operátora, příjem SMS je zdarma.

OSOBNĚ

Rádi Vás zaregistrujeme k odběru i v našem ekocentru. Ekologické centrum Most pro Krušnohoří sídlí v budově Výzkumného ústavu pro hnědé uhlí a.s., tř. Budovatelů 2830/3, Most.

Registrací dáváte souhlas k tomu, aby vám byly zasílány informace z Ekologického centra o vyhlášení či odvolání smogových situací, vaše údaje budou použity výhradně pro tyto účely, databáze nebude poskytována třetím stranám.

VÍTE,

CO

DÝCHÁTE?

Milí rodiče a prarodiče, sledujete znečištění ovzduší?
Řešíte, kdy jít s dětmi ven nebo kdy raději zůstat doma?
Zajímá vás jaká je dnes kvalita ovzduší?

Jestli ano, je tady pro vás

BEZPLATNÁ LINKA EKOCENTRA MOST

VOLEJTE LINKU EKOCENTRA - 800 195 342

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří, tř. Budovatelů 2830/3, 434 01 Most, E-mail: ecmost@vuhu.cz

www.ecmost.cz